

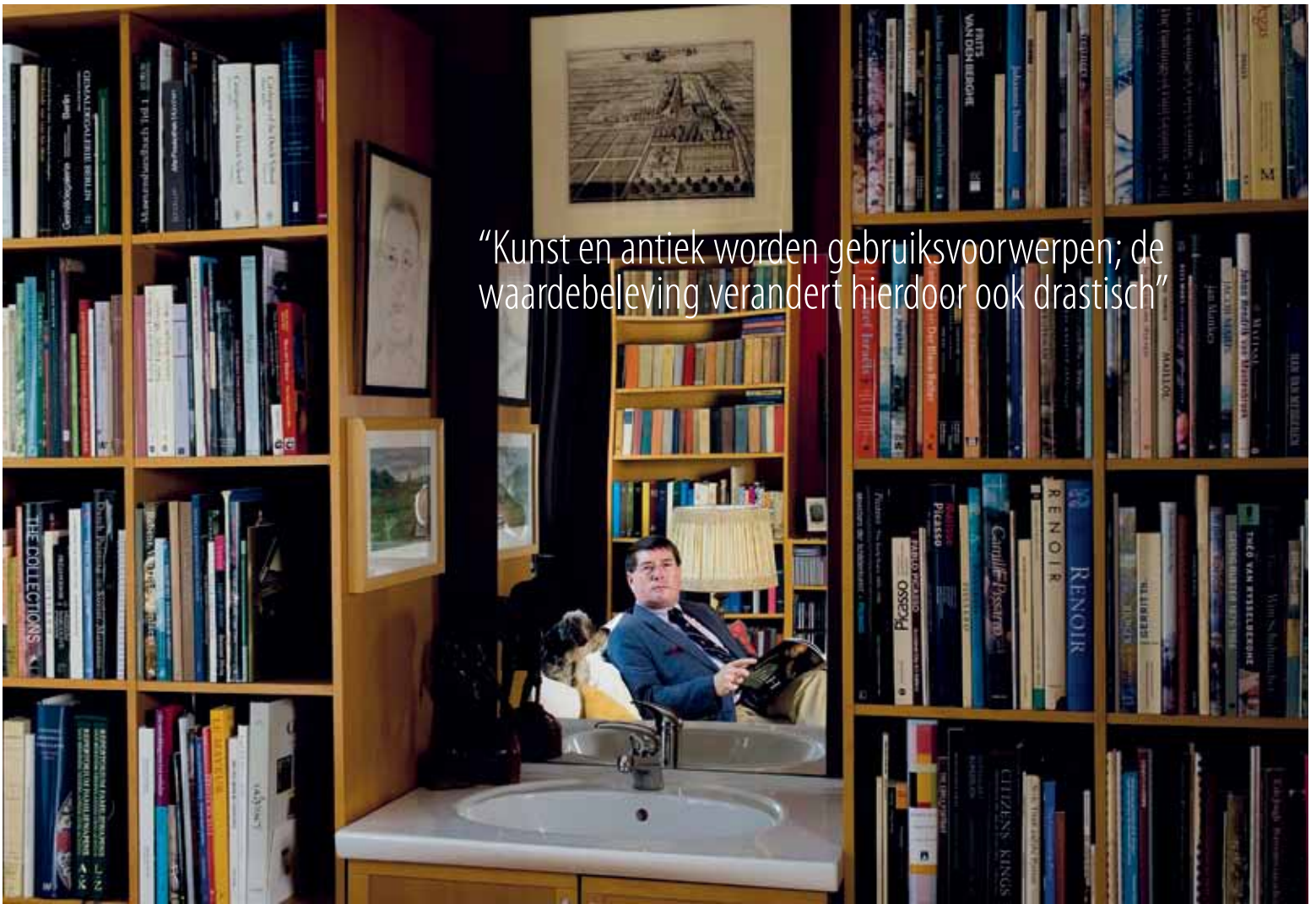

HET AANTAL SERIEUZE VERZAMELINGEN NEEMT IN ONS LAND AANZIENLIJK AF

Nederlanders zijn traditionele verzamelaars; toch neemt het aantal serieuze kunstcollecties in ons land flink af, stelt Jim van der Meer Mohr uit Den Haag. Als gerenommeerd kunsttaxateur en consultant adviseert hij vermogende verzamelaars bij aan- en verkoop van kunst. Ook taxeert hij in opdracht van verzekeringstussenpersonen en particulieren kunst, antiek en inboedels. Hij heeft talloze publicaties op zijn naam staan en momenteel legt hij de laatste hand aan een proefschrift over de Haagse portretschilder Harmanus Serin. "In ons land bezitten mensen veel van weinig. Complete en gespecialiseerde verzamelingen zijn helaas nog maar mondjesmaat te vinden."

Jim van der Meer Mohr: "Trends bepalen de waarde. Bij antiek zit de klad er bijvoorbeeld volledig in. Hetzelfde geldt voor tin; dat is helemaal niets meer waard."

“Kunst en antiek worden gebruiksvoorwerpen; de waardebeleving verandert hierdoor ook drastisch”

Het spel dat tijdens een veiling wordt gespeeld, blijft hem fascineren. “Als ik voor een opdrachtgever aan het bieden ben, weet ik natuurlijk wat mijn limiet is. Een goede veilingmeester speelt echter in op de hebzucht van de bidder. Voortdurend worden mensen geprikkeld om meer in te zetten dan ze eigenlijk van plan zijn. Een prachtig en opzwevend psychologisch schouwspel.” Jim van der Meer Mohr bezoekt regelmatig vooraanstaande veilinghuizen in binnen- en buitenland. Als *Fine Art Consultant* bemiddelt hij bij aan- en verkoop van kunst en antiek.

Erfrecht

“Kunstbezit is in ons land iets heel anders dan bijvoorbeeld in Engeland, waar collecties generaties lang in bezit blijven van de oude adel. Daar hangen landhuizen nog vol met kapitale kunstwerken. Als er iemand dood gaat, erft de oudste zoon automatisch alles. In Nederland zijn serieuze verzamelaars in de minderheid. In tegenstelling tot familiebezit in Engeland, worden collecties hier juist versnipperd na het overlijden van naaste familie. Zo gaan collecties verloren die generaties lang compleet waren. Ik maak dat geregeld mee: de zoon neemt het winterlandschap, de dochter het zomertafereel. Schilderijen die bij elkaar horen, worden verdeeld onder de erfgenamen die het vervolgens vaak na korte of langere tijd van de hand doen. Op zich begrijpelijk, maar ook jammer. Kunstcollecties zijn vaak juist door de samenhang interessant.”

Van der Meer Mohr constateert dat vermogende particulieren anders omgaan met kunst dan mensen die uit liefde voor een bepaalde stroming

of schilder jarenlang hun best doen om een verzameling uit te breiden. “De nieuwe rijken zien antieke meubels gewoon als een tafel of stoel en een schilderij aan de muur is wandversiering. Besef van wat ze in huis hebben, ontbreekt vaak uit desinteresse. Kunst en antiek worden gebruiksvoorwerpen; de waardebeleving verandert hierdoor ook drastisch.” Van oudsher zijn Nederlanders wel traditionele verzamelaars. “Tegenwoordig hebben mensen veel van weinig.” Met een glimlach: “Soms kom ik ze nog wel tegen hoor, markante verzamelaars. Mensen die een collectie hebben van enkele tientallen miljoenen en verder een huis hebben dat vol staat met aftandse troep. Maar echte gepassioneerde verzamelaars zijn in de minderheid.”

Beroemde collecties

Toch kent ons land ook beroemde collecties: “Twee jaar geleden werd een deel van de collectie van Eyk de Mol van Otterloo tentoongesteld in het Mauritshuis in Den Haag. Het betrof een reizende expositie waarbij 44 schilderijen van oude meesters te zien waren. Ook Baron van Dedem, president van de kunstbeurs TEFAF in Maastricht, geeft werken in bruikleen zodat anderen er ook van kunnen genieten.” Soms komt een verzameling in de publiciteit als het financieel misgaat.

“De Scheringa collectie is hier natuurlijk een opvallend voorbeeld van. Na het faillissement van DSB kreeg de Deutsche Bank de collectie in handen. Inmiddels is het grootste gedeelte gered dankzij overname door zakenman Hans Melchers. Hij kocht ruim duizend topstukken van de

“Het aantal diefstallen bij rijke particulieren neemt de laatste tijd weer toe, ondanks alle beveiligingsmaatregelen die mensen treffen”

1240 werken omdat hij de kunst voor Nederland wilde behouden.” Excentriekelingen zoals Elton John, die bekend staat als groot kunstverzamelaar, zijn in ons land na de dood van Boudewijn Buch niet meer te vinden. “Zijn collectie had wel enige samenhang, maar toch is het ook mooi dat na zijn overlijden anderen de gelegenheid kregen om eigenaar te worden van een deel van zijn curieuze verzameling.”

Schade door transport

Kunstcollecties van betekenis worden in ons land soms ook bewust uit de publiciteit gehouden. “Angst voor inbraak weerhoudt mensen van openheid over hun kunstbezit”, weet Van der Meer Mohr. “Het aantal diefstallen bij rijke particulieren neemt de laatste tijd weer toe, ondanks alle beveiligingsmaatregelen die mensen treffen. Ook zijn sommige verzamelaars huiverig voor het in bruikleen geven aan een museum. De meeste schades aan kunst ontstaan immers tijdens het transport. Eeuwenoude schilderijen zijn natuurlijk ook kwetsbaar. Vervoer en veranderende klimaatomstandigheden kunnen zelfs wanneer uiterste voorzichtigheid in acht wordt genomen, toch desastreuze gevolgen hebben.”

Kunst kopen als belegging raadt de Haagse kunstkenner af. “Mijn advies: kunst moet je primair kopen om er van te genieten. Je kunt kunstwerken nooit te gelde maken op het moment dat je er om financiële redenen afstand van wilt doen. Bovendien zijn er altijd golfbewegingen met betrekking tot waarde van kunst. Goud en diamant hebben bijvoorbeeld een intrinsieke waarde, maar schilderijen zijn sec gezien doeken met verf. Als je hiervan de waarde constant wilt houden, zou je ze eigenlijk in een kluis moeten opbergen. Kosten van behoud en beheer staan dan misschien niet meer in verhouding tot een rendabele opbrengst bij verkoop. Als ik bemiddel bij dergelijke transacties, geef ik dat altijd aan mensen mee: “Je hebt er lang van genoten, dus als het nodig is, *take your loss*. Zo hoort het in mijn ogen.”

Trends bepalen de waarde

Door de recessie zijn mensen wel terughoudender geworden bij het aankopen van kunst; anderzijds blijft de welgestelde yup ook nu gewoon geld uitgeven. De markt wordt wel kritischer, stelt Jim van der Meer Mohr. “Ook de onderkant van de kunst wordt steeds groter: schilderijen onder de vijfduizend euro wisselen snel van eigenaar.” Het zijn niet zozeer instabiele economische omstandigheden waardoor de waarde van kunst verandert, wel speelt smaak een grote rol. “Trends bepalen de waarde. Bij antiek meubilair zit de klad er bijvoorbeeld volledig in. Een oud kabinet of antieke kast bracht tien jaar geleden nog tien mille op, nu nog geen vijf. Hetzelfde geldt voor tin, dat is doorgaans helemaal niets meer waard, uitzonderingen daargelaten. Elk segment heeft wel unieke stukken, maar interesse voor antiek is sterk afgenomen.” Bij schilderijen spelen

weer andere argumenten een rol. “Ik adviseer geregeld particuliere verzamelaars. Behalve dat de conditie de prijsstelling bepaalt, speelt het bijvoorbeeld ook mee een doek al eerder op de markt is gebracht. Je ziet op een beurs als de TEFAF dat er altijd wel wat speling is; anderzijds kost een stand daar ook erg veel geld, dat wordt ook in de vraagprijs meegenomen.”

Als kunsttaxateur weet Van der Meer Mohr dat de kans op gesjoemel met taxatierapporten altijd op de loer ligt. “Het is niet zo dat er enorm veel gefraudeerd wordt, maar alertheid is geboden. Ik krijg soms rapporten voorgeschoteld waarvan ik met grote zekerheid kan vaststellen dat de inhoud niet klopt. Zelf geef ik bijvoorbeeld nooit prijzen door via de mail; met internetverkeer moet je altijd oppassen. Voordat je het weet, heb je een expertiserapport afgegeven.”

Inhaalslag rijke Chinezen

Internationaal gezien is de kunstwereld altijd dynamisch. “Er zijn altijd pieken in de markt. Eerst waren het Japanners die massaal kunst gingen kopen, nu zijn vooral de rijke Chinezen aan een inhaalslag bezig. Er gaat heel veel geld om in China; vooral het eigen erfgoed zoals porselein is waanzinnig in trek, dat wordt in de hele wereld aangekocht. Ook steenrijke sjeiks in de Emiraten kunnen er wat van: in de woestijn tref je niet veel kunst aan, dus wordt er doodleuk op een avond een paar honderd miljoen uitgegeven op een veiling. Kunst als statussymbool. Recent heeft een anonieme koper nog zestien miljoen euro uitgegeven voor een Van Gogh, die werd geveild bij Christie’s in Londen.” Lachend: “Ik heb het niet in mijn achterzak. Het duurste schilderij dat ik ooit in handen had, was weliswaar een paar miljoen waard maar ook toen was ik ‘slechts’ taxateur.”

Penningen met een eigen verhaal

Zelf heeft Jim van der Meer Mohr ook een verzameltic. “Ik heb een collectie penningen. Prachtig, want elke penning heeft een rijke historie en een eigen verhaal. Inmiddels bezit ik er meer dan tweehonderd. Niet allemaal even exclusief, ik heb eveneens penningen die uit een rommeldoos op een beurs komen en een paar tientjes kosten.” Ook schilderijen blijven hem boeien. “Werken die al drie generaties in één familie zijn, dat is toch prachtig?” Naast taxaties en bemiddeling vindt de kunstkenner vooral research fascinerend. “Kunsthistorisch onderzoek doen, verveelt nooit. Je duikt in een onbekende geschiedenis en krijgt een schat aan informatie boven tafel. Ook blijf ik het een voorrecht vinden, om in huizen rond te lopen waar formidabele stukken worden gekoesterd. Het gaat om passie. Ooit kwam ik voor een taxatieverzoek bij een verzamelaar die een waanzinnige collectie zilveren stijfbeugels bezit. Zijn kennis over deze voorwerpen was ongekend. Dergelijke gepassioneerde inspireren me. Na afloop van zo’n bezoek ga ik bijzonder tevreden naar huis.”